

Зуби тигра: роман

КУПИТИ

За підозрілих обставин помирає американський багатій Космо Морнінгтон, а його спадкоємцям у Франції загрожує смертельна небезпека. Інспектора Веро, який занадто близько підібрався до розгадки таємниці, отруюють. Слідство веде префект поліції Демальйон, який залучає до справи Дона Луїса Перенну на псевдо Арсен Люпен (чи навпаки?). Підозрюваних стає щораз більше. Виявляється, що на спадщину можуть претендувати багато людей. Люпена намагаються нейтралізувати. Кого тільки не підозрюють у злочинах, навіть самого Перенну, але нарешті Арсен Люпен виходить на слід справжніх убивць.

МОРИС
ЛЕБЛАН

Зуба мѝтра

МОРИС ЛЕБЛАН

Леблан Моріс
Зуби тигра : роман / М. Леблан ; перекл. з франц. Сергій Ковальчук. — Тернопіль :
Видавництво Богдан, 2025. — 320 с.

ISBN 978-966-10-9060-5

© С.Я. Ковальчук, переклад, 2023
© Видавництво Богдан, виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2025

Maurice Leblanc, 1920
Les Dents du tigre

Переклав з французької
Сергій Ковальчук

За підозрілих обставин помирає американський багатій Космо Морнінгтон, а його спадкоємцям у Франції загрожує смертельна небезпека. Інспектора Веро, який занадто близько підібрався до розгадки таємниці, отруюють. Слідство веде префект поліції Демальйон, який залучає до справи Дона Луїса Перенну на псевдо Арсен Люпен (чи навпаки?). Підозрюваних стає щораз більше. Виявляється, що на спадщину можуть претендувати багато людей. Люпена намагаються нейтралізувати. Кого тільки не підозрюють у злочинах, навіть самого Перенну, але нарешті Арсен Люпен виходить на слід справжніх убивць.

Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.

Частина перша

Дон Луїс Перенна

Розділ перший.

Д'Артаньян, Портос і Монте-Крісто

О пів на п'яту, коли префект поліції, мсьє Демальйон, іще не повернувся, його персональний секретар упорядкував на столі листи та реляції, котрі він переглядав, подзвонив, і, звертаючись до судового пристава, який увійшов, сказав:

— Мсьє префект запросив на п'яту годину кількох людей; ось їхні імена... Зробіть так, аби, з'явившись, вони чекали окремо один від одного, передайте мені їхні візитівки.

Судовий пристав пішов. Секретар попрямував до маленьких дверей, які вели до його кабінету. У цей час знову відчинилися двері, пропускаючи особу, яка зупинилась біля входу. Цей чоловік нетвердо тримався на ногах і притулився до спинки крісла.

— О, це ви, Веро, — сказав секретар. — Але що це? Що з вами?

Інспектор Веро був кремезним чоловіком із широчезними плечима і барвистим обличчям. Либонь, його переповнювала якась сильна емоція, бо обличчя, помережане нитками крові і зазвичай набрякле, здавалося майже блідим.

— Ні, нічого, мсьє секретарю.

— Де ваш звичний свіжий колір обличчя? Ви немов посиніли... І ці краплі поту...

Веро витер піт хусткою і, ніби опанувавши себе, відповів:

— Легка втома... Я трохи перевтомився за ці дні... Я хотів будь-що-будь розкрити справу, яку доручив мені мсьє префект... усе ж таки це дивно... що зі мною сьогодні...

— Може, вам ліків?

— Ні, ні. Я краще випив би.

— Склянку води?

— Ні, ні...

— А чого ж тоді?

— Я хотів би... хотів би...

Його голос затремтів. Він виглядав стурбованим, наче раптом не міг сказати нічого іншого. Але, знов опанувавши себе, запитав:

— Мсьє префект іще не повернувся?

— Ні. Він буде о п'ятій годині. В нього важливе засідання.

— Так... Це... Дуже важливо. Мене він теж запросив. Але я маю бачити його до цього. Мені так треба його побачити!

Секретар допитливо поглянув на Веро і сказав:

— Ви такий схвильований! Отже, ваше повідомлення становить неабиякий інтерес?

— Величезний інтерес. Ідеться про злочин, який було скоєно місяць тому, рівно місяць... І про те, щоб завадити двом убивствам, пов'язаним із цим злочином, призначеним на цю ніч... Так, так, цієї ночі, якщо ми не вживемо заходів.

— Зачекайте, сядьте, Веро.

— Ох, усе це так пекельно склалось! Ні, ви не можете собі уявити...

— Але позаяк вас попередили, Веро... оскільки префект збирається дати вам повну владу...

— Авжеж, звісно... звісно... Але все одно страшно подумати, що можу не зустріти його. Тому мені спало на думку написати йому цього листа, в якому розповів усе, що знаю про цю справу. Так було безпечніше.

Він простягнув секретарю великий жовтий конверт і потім додав:

— Ось іще коробочка, я поставлю її на стіл. У ній річ, яка послужить доповненням і поясненням до листа.

— Але чому ви не збережете це при собі?

— Я боюсь... За мною стежать... Хочуть позбутись мене... Я не матиму спокою, поки не поділюся з кимсь цією таємницею.

— Не бійтесь, Веро. Мсьє префект не спізниться. А ви поки що пішли б і прийняли ліки.

Здавалось, інспектор перебував у нерішучості. Він знову витер чоло, на якому з'явилися краплі поту. Потім випростався і вийшов.

Залишившись наодинці, секретар сховав листа в об'ємну теку, розкладену на столі префекта, і вийшов через двері, що сполучали його з особистим кабінетом.

Не встиг він зачинити їх, як двері до передпокою знову відчинились, і до них, похитуючись, увійшов інспектор:

— Мсьє секретарю, мабуть, краще, щоб я показав вам...

Нещасний був блідим. Зуби його цокотіли. Помітивши, що кімната порожня, попрямував до кабінету секретаря. Але ним оволоділа слабкість, тож опустився в крісло, де залишився сидіти без сил, і залопотів тремтячим голосом:

— Що зі мною... Мене що, отруїли? О! Я боюсь... боюсь...

Поруч стояв стіл. Він схопив олівець, підсунув блокнот і став писати. Але тут же невиразно прошепотів:

— Ні, навіщо... мсьє префект прочитає мого листа... Що зі мною? Я боюсь...

Зібравшись із силами, він піднявся і вимовив, намагаючись промовляти чітко:

— Мсьє секретарю, потрібно... потрібно сьогодні... сьогодні вночі... Ніщо не зможе завадити...

Маленькими кроками, напружуючи всю свою волю, рушив до дверей кабінету. Але тремтіння пробрало його, і він знову сів.

Його охопив божевільний жах, він спробував гукати, але марно — голос зрадив його. Збагнув, що його не почують, став шукати поглядом дзвіночок, але не знайшов. Якесь пелена застинала йому очі.

Потім він упав на коліна, поповз до стіни, б'ючи повітря однією рукою, як сліпий, і врешті-решт доторкнувся до якоїсь дерев'яної конструкції. Це була перегородка. Пішов уздовж неї. На жаль, його заплутаний мозок явив йому оманливе зображення кімнати, тому замість того, щоб повернути ліворуч, як він мав зробити, він пішов уздовж стіни праворуч, за ширмою, що приховувала маленькі двері.

Рука його торкнулася дверної клямки, він спробував натиснути її, шепочучи:

— Допоможіть... пробі...

Він вліз у маленьку комірку, що слугувала префекту туалетною кімнатою.

— Цієї ночі, — стогнав він, думаючи, що перебуває в кабінеті секретаря, — цієї ночі... цієї ночі ви побачите... знак зубів — який жах! Як я страждаю! Допоможіть! Це отрута... Рятуйте!

Його голос майже зовсім стихився. Він повторив кілька разів слова, борючись із жахіттям:

— Зуби... Білі зуби... змикаються!..

Потім його голос знову став слабким, і з блідих губ вирвались невиразні звуки. Здавалося, що він жував порожнім ротом, як деякі старі люди, які нескінченно розмірковують. Його голова поступово відкинулась назад на груди. Він зітхнув два-три рази, його тіло сіпнулось від сильної лихоманки, але він не ворухнувся.

І тоді почався передсмертний хрип, дуже низький і рівномірний, з перервами, в яких найвище зусилля інстинкту, здавалось, відроджувало мерехтливе дихання духу і давало проблески свідомості в згаслих очах.

За десять до п'ятої в кабінет увійшов префект поліції.

Мсьє Демальйон, який обіймав свою посаду впродовж кількох років з авторитетом, якому всі віддавали належне, був чоловіком років п'ятдесяти, огрядним на вигляд, але з інтелігентною та витонченою поставою. Його одяг — сіра маринарка і штани, білі гетри, краватка — не був одежею державного службовця. Він тримався невимушено, просто, сповнений доброго гумору та доброзичливості.

Викликавши дзвінком свого секретаря, негайно запитав:

— Чи є тут люди, яких я покликав?

— Є, мсьє префекте, і я віддав наказ, щоб вони чекали в окремих кімнатах.

— О, не було б нічого лихого в тому, щоб вони спілкувались між собою. Втім... це на краще. Сподіваюсь, американський посол не передав куті меду?

— Ні, мсьє префект.

— У вас є візитівки цих поважних людей?

— Ось вони.

Префект поліції узяв п'ять карток і прочитав:

АРЧИБАЛЬД БРАЙТ,

Перший секретар посольства США.

МЕТР ЛЕПЕРТЮЇ,

нотар.

ХУАН КАСЕРЕС,

аташе представництва Перу.

КОМАНДУВАЧ ГРАФ Д'АСТРІНЬЯК,

на пенсії.

На п'ятій картці було просто ім'я без адреси чи іншої позначки:
ДОН ЛУЇС ПЕРЕННА.

— Я б дуже хотів на нього поглянути, — визнав мсьє Демальйон. — Це мене дуже цікавить... Ви читали звіт Іноземного легіону?

— Авжеж, мсьє префекте, і мушу визнати, що цей мсьє мене теж інтригує...

— Аж так? Яка відвага! Такий героїчний і воістину неймовірно божевільний. А ще було прізвисько Арсен Люпен, яке дали йому товариші, котрі були так підкорені та вражені ним!.. Як давно помер Арсен Люпен?

— За два роки до війни, мсьє префект. Його тіло і тіло пані Кессельбах знайшли під уламками невеликого спаленого шале, неподалік від кордону з Люксембургом. Слідство довело, що він задушив цю жахливу мадам Кессельбах, злочини якої були розкриті пізніше, і що він повісився після того, як підпалив шале.

— Саме такий кінець він і заслужив, цей клятий вилупок, — сказав мсьє Демальйон, — і зізнаюся, що, зі свого боку, волів би не боротися з ним... Погляньмо, на чому ми зупинилися? Справа про спадщину Морнінгтона готова?

— На вашому столі, мсьє префекте.

— Добре. Але я забув... Інспектор Веро вже приїхав?

— Атож, мсьє префекте, він, мабуть, у лазареті, втішає себе.

— Що з ним не так?

— Мені здалося, що він був у дивному стані, вельми хворий.

— Тобто? Поясніть, будь ласка...

Секретар розповів про зустріч із інспектором Веро.

— І ви кажете, що він залишив мені листа? — стурбовано запитав мсьє Демальйон. — Де він?

— У справі, мсьє префекте.

— Дивно... все це дивно. Веро — першокласний інспектор, із дуже здоровим глуздом, і якщо він хвилюється, то не просто так. Приведіть його до мене, будь ласка. А я тим часом перегляну пошту.

Секретар швидко вийшов. Повернувшись через п'ять хвилин, він здивовано повідомив, що не знайшов інспектора Веро.

— І найцікавіше, мсьє префекте, що судовий пристав, який бачив, як він вийшов, помітив, як він повернувся майже одразу, і не бачив, як він

вийшов удруге.

— Можливо, він перетнув цю кімнату лише для того, щоб дістатись до вас.

— До мене, мсьє префекте? Я ж нікуди не виходив.

— Тоді незрозуміло...

— Незрозуміло... якщо тільки ви не визнаєте, що судовий пристав на мить відволікся, оскільки Веро немає ні тут, ні по сусідству.

— Це очевидно. Без сумніву, він вийшов подихати свіжим повітрям і повернеться будь-якої миті. Він мені від самого початку був не потрібен.

Префект зиркнув на годинник.

— Десять хвилин по п'ятій. Будь ласка, скажіть судовому приставу, щоб провів цих поважних людей... Хоча...

Мсьє Демальйон завагався. Гортаючи теку, знайшов листа Веро. Це був великий жовтий діловий конверт із написом у кутку: «Кафе дю Пон-Ньоф».

Секретар зауважив:

— Враховуючи відсутність Веро і слова, які він мені сказав, уважаю за необхідне, мсьє префекте, аби ви взяли цей лист до уваги.

Мсьє Демальйон замислився.

— Атож, можливо, ви маєте рацію.

Потім, зважившись, він встромив стилус у горішню частину конверта і швидко відрізав його. А потім вигукнув:

— Тут чистий аркуш!

— У чому справа, мсьє префекте?

— Ось... чистий аркуш паперу... Це все, що є в конверті.

— Це неможливо!

— Погляньте... чистий аркуш паперу, складений учетверо... На ньому жодного слова.

— Проте Веро сказав мені, що вклав туди все, що знав про цю справу...

— Він вам сказав, але ж ви самі бачите... Справді, якби я не знав інспектора Веро, то подумав би, що це жарт...

— Відволікаючий маневр, мсьє префекте, не більше.

— Безумовно, але з його боку це дивно. Які маневри, коли йдеться про життя двох людей? Він же попередив вас, що сьогодні ввечері

планується подвійне вбивство?

— Аякже, мсьє префекте, сьогодні ввечері, і в особливо страшних умовах... пекельних, як він мені сказав.

Мсьє Демальйон пройшовся кімнатою, заклавши руки за спину. Потім зупинився перед маленьким столиком.

— А що це за пакет, адресований мені? «Мсьє префекту поліції... Відкрити в разі нещасного випадку».

— Справді, — сказав секретар, — я не подумав... Це також від інспектора Веро, те, що доповнює і пояснює зміст листа.

— Що ж, — сказав мсьє Демальйон, не втримавшись від посмішки, — лист потребує пояснення, хоч я й певен, що про нещасний випадок не може бути й мови.

По цих словах він розрізав мотузку і виявив під паперовою обгорткою маленьке картонне пуделко, яке використовують аптекарі, але брудне і пошкоджене.

Він підняв віко.

У пуделку лежала половинка плитки шоколаду, обкладена брудними клаптями вати.

— Що це в біса означає? — здивовано пробурмотів префект.

Він узяв шоколадку, глипнув на неї, та одразу ж второпав, що в ній було особливого і чому інспектор Веро зберіг її. Згори і знизу на ній були відбитки зубів, дуже чітко окреслені, занурені на два-три міліметри в шоколадну плитку, кожен із них мав свою форму й ширину, і кожен був відокремлений від інших на різну відстань. Щелепа, яка почала ласувати плиткою, інкрустувала в ній відбитки чотирьох горішніх зубів і п'яти долішніх.

Мсьє Демальйон, схиливши голову, декілька хвилин замислено ходив по кімнаті, бурмочучи щось собі під ніс:

— Дивно! Тут є загадка, яку я дуже хотів би розгадати... Цей аркуш паперу, ці сліди від зубів... Що все це означає?

Та оскільки він був не з тих, хто довго замислюється над загадкою, розгадка якої могла з'явитись будь-якої миті, а інспектор Веро перебував у самій префектурі або неподалік, він звернувся до свого секретаря:

— Я вже не можу змушувати цих поважних людей чекати. Будь ласка, віддайте розпорядження привести їх. Якщо під час зустрічі

прибуде інспектор Веро, а це неминуче, негайно повідомте мене про це. Я з нетерпінням чекаю на зустріч із ним. Крім того, хочу, щоб мене не турбували за жодних обставин, затямили?

Через дві хвилини судовий пристав завів мсьє Лепертюї, великого рум'яного чоловіка в окулярах і з бакенбардами, потім секретаря американського посольства Арчибальда Брайта і перуанського аташе Касереса. Мсьє Демальйон, який знав усіх трьох, поспілкувався з ними і залишив їх, щоб зустрітися з командувачем графом д'Астріньяком, героєм Шуї, чиї видатні поранення змусили його передчасно піти у відставку, і якому він адресував декілька теплих слів про його чудову поведінку в Марокко.

Двері знову відчинились.

— Дон Луїс Перенна, чи не так? — сказав префект, простягаючи руку чоловіку середнього зросту, достатньо стрункому, нагородженому військовою медаллю і орденом Почесного легіону, чия зовнішність, погляд, манера триматись і дуже молодечий вигляд дозволяли вважати його чоловіком сорока років, хоча деякі зморшки в куточках очей і на чолі вказували на те, що йому на трохи більше.

Він віддав честь.

— Так, мсьє префекте.

Командувач д'Астріньяк вигукнув:

— То це ви, Перенна! Ви ще на цьому світі?

— Мій командире! Як приємно бачити вас знову!

— Перенна живий! Та коли я виїхав із Марокко, від вас не було ніяких звісток. Ми думали, що ви загинули.

— Я був у полоні.

— Бранець племен — та сама історія.

— Не зовсім, мій командире, люди скрізь утікають... Є докази...

Кілька секунд префект поліції споглядав на це енергійне, засмагле, наче випалене сонцем, обличчя з усміхненим виразом, чесними та рішучими очима із симпатією, якій було неможливо протистояти.

Потім, запросивши асистентів зайняти свої місця за столом, він сів і пояснив чітко й повільно сформульованою преамбулою:

— Запрошення, яке я надіслав кожному з вас, панове, мабуть, здалось вам дещо розпливчастим і загадковим... І те, як я почну нашу розмову, не применшить вашого здивування. Але, якщо ви довіритесь мені, то

побачите, що в усьому цьому немає нічого дуже простого і дуже природного. Я буду максимально лаконічним.

Він розгорнув теку, яку підготував його секретар, і, звірившись із нотатками, продовжив:

— За кілька років до війни 1870 року три сестри, сироти у віці двадцяти двох, двадцяти і вісімнадцяти років, Ермелін, Елізабет й Арманда Руссель, жили в Сент-Етьєні з двоюрідним братом на ім'я Віктор, який був на кілька років молодшим.

Найстарша, Ермелін, першою покинула Сент-Етьєн і поїхала з англійцем Морнінгтоном до Лондона, де вийшла за нього заміж і народила сина на ім'я Космо. Сім'я була бідною і терпіла багато незгод. Кілька разів Ермелін писала сестрам із проханням про допомогу. Не отримавши відповіді, припинила листування. Близько 1875-го містер і мадам Морнінгтон виїхали до Америки. Через п'ять років вони розбагатіли. Містер Морнінгтон помер 1883 року, але його дружина продовжувала керувати заповіданим їй статком, і, маючи геній спекуляції та бізнесу, збільшила його до колосального числа. Вона померла 1905-го і залишила сину в спадок 400 мільйонів фунтів стерлінгів.

Здавалось, це число справило певне враження на присутніх. Префект, перехопивши погляд між командувачем і доном Луїсом Перенною, звернувся до них:

— Ви знали Космо Морнінгтона, чи не так?

— Знав, мсьє префект, — відповів граф д'Астріньяк. — Він був у Марокко, коли ми з Перенною воювали там.

— Справді, — продовжив мсьє Демальйон, — Космо Морнінгтон почав подорожувати. Мені розповідали, що він займався медициною і, коли випадала нагода, надавав медичну допомогу з великою майстерністю і, певна річ, безкоштовно. Він жив у Єгипті, потім в Алжирі та Марокко, а наприкінці 1914 року поїхав до Америки, щоб підтримати справу союзників. Торік, після перемир'я, оселився в Парижі. Там і помер чотири тижні тому внаслідок безглузлого нещасного випадку.

— Це був невдалий постріл, чи не так, мсьє Ріве? — спитав секретар американського посольства. — Про це писали газети, і ми в посольстві були попереджені.

— Так, — підтвердив мсьє Демальйон. — Щоб одужати після тривалої застуди, яка прикувала його до ліжка на всю зиму, мсьє Морнінгтон, за вказівкою лікаря, робив собі ін'єкції гліцерофосфату натрію. Одна з цих ін'єкцій, вочевидь, була зроблена без дотримання всіх необхідних запобіжних заходів, і рана блискавично загноїлась. За декілька годин мсьє Морнінгтона не стало.

Префект поліції звернувся до нотаря і спитав:

— Чи відображає моє резюме реальність, мсьє Лепертюї?

— Саме так, мсьє префекте.

Мсьє Демальйон продовжив:

— Наступного ранку мсьє Лепертюї прийшов сюди, і з причин, які стануть зрозумілими, коли ви прочитаєте цей документ, показав мені заповіт Космо Морнінгтона, який той передав йому з рук у руки.

Поки префект переглядав папери, мсьє Лепертюї додав:

— Мсьє префект дозволив мені уточнити, що я бачив мого клієнта лише один раз перед тим, як його покликала смертне ложе: того дня, коли він попросив мене прийти до нього в готельний номер, аби передати мені заповіт, який допіру написав. Це було на початку його хвороби. Під час нашої розмови він зізнався мені, що зробив деякі запити, щоб знайти родину своєї матері, і мав намір серйозно зайнятись цим після свого одужання. Обставини завадили йому це зробити.

Однак префект поліції вийняв з теки відкритий конверт, який містив два аркуші паперу. Він розгорнув більший аркуш і сказав:

— Ось заповіт. Прошу вас уважно вислухати його і додаток до нього.

— «Я, Космо Морнінгтон, законний син Губерта Морнінгтона і Ермелін Руссель, натуралізований громадянин США, заповідаю моїй прийомній країні половину мого статку, яка буде використана на благодійні цілі, відповідно до моїх інструкцій, які мсьє Лепертюї люб'язно передасть посольству США.

Двісті мільйонів або близько того, що становлять мої вклади в різних банках Парижа і Лондона, список яких зберігається у мсьє Лепертюї, заповідаю в пам'ять про мою улюблену матір спершу її улюбленій сестрі, Елізабет Руссель, або прямим спадкоємцям Елізабет Руссель — якщо не їм, то її другій сестрі, Арманді Руссель, або прямим

спадкоємцям Арманди — якщо не їм, то їхньому двоюрідному братові Віктору або його прямим спадкоємцям.

— На випадок, якщо я зникну, не знайшовши живих членів сім'ї Руссель або кузена трьох сестер, прошу мого приятеля дона Луїса Перенну зробити всі необхідні запити. З цією метою призначаю його розпорядником своєї духовниці щодо європейської частини мого спадку і прошу його взяти на себе відповідальність за події, що можуть статись після моєї смерті або внаслідок моєї смерті, вважати себе моїм представником і в усьому діяти на добро моєї пам'яті та виконання моїх заповітів. На знак визнання цієї послуги і в пам'ять про те, що він двічі врятував мені життя, він люб'язно прийме суму в один мільйон франків.

Префект на мить зупинився. Дон Луїс пробурмотів:

— Бідолашний Космо... Мені не потрібно було цього, щоб виконати його останню волю.

— Крім того, — продовжив мсьє Демальйон, повертаючись до читання, — якщо через три місяці після моєї смерті пошуки, проведені доном Луїсом Перенною і мсьє Лепертюї, не матимуть успіху, якщо жоден спадкоємець або вцілілий член сім'ї Руссель не з'явиться, щоб забрати спадщину, всі двісті мільйонів остаточно, незалежно від подальших претензій, перейдуть у власність мого товариша, дона Луїса Перенни. Я знаю його достатньо добре, щоб збагнути, що він використає цей статок у спосіб, який відповідає шляхетності його планів і величі проєктів, про які він так захоплено розповідав мені в марокканському наметі.

Мсьє Демальйон знову зупинився і глипнув на дона Луїса. Той залишався мовчазним і незворушним. Однак на кінчиках його вій блиснула сльоза. Граф д'Астріньяк зауважив:

— Вітаю, Перенно.

— Командире, — відповів він, — я хотів би звернути вашу увагу на те, що ця спадщина підлягає одній умові. І я присягаюсь вам, якщо це залежатиме від мене, вцілілі члени родини Руссель будуть знайдені.

— Я в цьому впевнений, — сказав офіцер, — я знаю вас.

— У будь-якому разі, — запитав префект поліції дона Луїса, — ви не відмовляєтесь від цієї умовної спадщини?

— Звісно, ні, — засміявся Перенна. — Є речі, від яких просто неможливо відмовитись.

— Моє запитання, — правив далі префект, — мотивоване останнім абзацом заповіту: «Якщо з якихось причин мій приятель Перенна відмовиться від цієї спадщини, або якщо він помре до встановленого терміну її отримання, прошу американського посла і префекта поліції домовитись про засоби спорудження й утримання університету в Парижі для студентів і митців американської національності. У будь-якому разі, префект поліції люб'язно отримає суму в триста тисяч франків, яку він внесе в бюджет своїх агентів».

Мсьє Демальйон згорнув аркуш паперу й узяв інший.

— До цього заповіту є додаток, що складається з листа, який мсьє Морнінгтон написав за якийсь час до мсьє Лепертюї, в котрому він розтлумачує певні моменти: «Прошу мсьє Лепертюї відкрити мій заповіт наступного дня після моєї смерті в присутності префекта поліції, який буде достатньо люб'язним, аби тримати все це в таємниці протягом місяця. Через місяць, того самого дня, він люб'язно запросить до свого кабінету важливого службовця американського посольства, мсьє Лепертюї та дон Луїса Перенну. Після читання чек на один мільйон франків буде виданий моєму спадкоємцю і товаришу дону Луїсу Перенні після простої перевірки його документів і встановлення його особи. Я хотів би, щоб ця перевірка була проведена: щодо його особи — командувачем графом д'Астріньяком, який був його командиром у Марокко і який, на жаль, передчасно пішов у відставку; щодо його походження — членом перуанської делегації, оскільки дон Луїс Перенна, хоч він і зберіг іспанське громадянство, народився в Перу.

Ба більше, я вимагаю, щоб мій заповіт можна було повідомити спадкоємцям Руссель тільки після сплину двох днів, і то лише в кабінеті мсьє Лепертюї.

Нарешті — і це останнє з моїх побажань щодо розподілу мого статку і способу його розподілу — префект люб'язно скличе тих самих людей до своїх покоїв удруге, в день, який він може вибрати між шістдесятим і дев'яностим днем після першої зустрічі. Саме тоді, і тільки тоді, буде визначено і проголошено остаточного спадкоємця згідно з його правами; і ніхто не може бути призначений таким, якщо не буде

присутній на цій зустрічі, в кінці якої дон Луїс Перенна, котрий також повинен бути присутнім, стане остаточним спадкоємцем, якщо, як я вже сказав, ніхто з тих, хто залишився в живих із сім'ї Руссель і кузена Віктора, не з'явиться, щоб отримати спадщину.

— Такою є воля мсьє Космо Морнінгтона, — завершив префект поліції, — і саме з цієї причини ви тут зібрались, панове. Незабаром буде представлено шосту особу, одного з моїх агентів, якого я попросив провести первинне розслідування щодо сім'ї Руссель і який доповість вам про свої висновки. Зараз, однак, ми повинні діяти відповідно до інструкцій спадкодавця. Документи, які на моє прохання дон Луїс Перенна передав мені два тижні тому і які я особисто перевірів, у повному порядку. Що стосується походження, то я попросив міністра Перу зібрати найточнішу інформацію.

— Міністр Перу довірив цю місію мені, мсьє префект, — сказав мсьє Касерес, аташе Перу. — Виконати її було легко. Дон Луїс Перенна походить із старовинної іспанської родини, яка емігрувала тридцять років тому, але зберегла свої землі та майно в Європі. За життя батько дона Луїса, з яким я познайомився в Америці, палко відгукувався про свого єдиного сина. П'ять років тому наше представництво повідомило сина про смерть батька. Ось копія листа, написаного в Марокко.

— А це сам лист, переданий доном Луїсом Перенною, — сказав префект поліції. — Командувачу, ви впізнаєте легіонера Перенну, який воював під вашим командуванням?

— Я впізнаю його, — підтвердив граф д'Астріньяк.

— Без права на помилку?

— Тут не може бути жодної помилки і жодних вагань.

Префект поліції засміявся і сказав:

— Чи впізнаєте ви легіонера Перенну, якого його товариші, від захоплення його подвигами, називали Арсеном Люпенем?

— Авжеж, мсьє префекте, — відповів командувач, — це той, кого товариші називали Арсеном Люпенем, а командування — героєм, про якого ми казали, що він хоробрий, як д'Артаньян, сильний, як Портос...

— І таємничий, як Монте-Крісто, — засміявся префект поліції. — Усе це є в рапорті, який я отримав від 4-го полку Іноземного легіону, в рапорті, який марно читати цілком, але в якому я відзначаю

нечуваний факт, що протягом двох років легіонер Перенна був нагороджений Військовою медаллю, орденом Почесного легіону за виняткові заслуги і його сім разів згадували на порядку денному. Зазначу...

— Мсьє префект, благаю, — заперечив дон Луїс, — це дрібниці, і я не бачу сенсу...

— Інтерес чималий, — сказав мсьє Демальйон. — Ви, панове, зібрались тут не лише для того, щоби прослухати зачитаний заповіт, але й для того, щоб дати дозвіл на його виконання в єдиному пункті, який підлягає негайному здійсненню: передача спадку на суму в мільйон франків. Тож ви, панове, маєте бути залізно певними щодо бенефіціара цього заповіту. Тому продовжу...

— Отже, мсьє префекте, — сказав Перенна, підводячись і прямуючи до дверей, — ви дозволите мені...

— Стій!.. Завмри!.. Кругом! — жартівливим тоном наказав командувач д'Астріньяк.

Він витягнув дона Луїса на середину кімнати і всадовив його.

— Мсьє префект, прошу пощади для мого колишнього товариша по зброї, чия скромність справді була б піддана занадто суворому випробуванню, якби рапорт про його доблесть був зачитаний перед ним. Цей рапорт тут, щоб усі могли побачити його. Заздалегідь, не знаючи тексту, приєднуюсь до похвали, яку він містить, і заявляю, що за всю свою військову кар'єру, хоч і таку насичену, ніколи не зустрічав солдата, якого можна було б порівняти з легіонером Перенною. Я бачив там міцних хлопців, таких демонів, яких можна зустріти лише в Легіоні, котрі можуть прохромити собі шкіру задля забави, як вони кажуть, просто, щоби вразити довколишніх. Але жоден із них не міг би зрівнятися з Перенною. Чоловік, якого ми називали д'Артаньяном, Портосом, де Бюссі, заслуговує на те, щоб його порівнювали з найдивовижнішими героями легенд і теперішньої реальності. Я бачив, як він робив речі, про які я не хотів би розповідати під страхом отримати тавро брехуна, речі настільки неймовірні, що сьогодні, зберігаючи спокій, питаю себе, чи певен я, що бачив усе це. Якось у Сеттаті, коли за нами гнались...

— Ще одне слово, командувачу, — бадьоро вигукнув дон Луїс, — і я вийду, цього разу назавжди. Щоправда, ви вмієте щадити мою

скромність...

— Любий мій Перенно, — продовжив граф д'Астріньяк, — я завжди казав вам, що у вас є всі шляхетні чесноти і лише один недолік — ви не француз.

— І я завжди відповідав вам, командувачу, що я француз по матері, і також француз по серцю й темпераменту. Є речі, які можна робити лише, коли ти француз.

Двоє чоловіків ще раз приязно потиснули руки один одному.

— Гаразд, — сказав префект поліції, — нехай більше не буде розмов про вашу доблесть, мсьє, і про цей рапорт. Однак я хотів би зазначити, що влітку 1915 року ви потрапили в засідку сорока берберів, були захоплені в полон і повернулись до Легіону лише минулого місяця.

— Атож, мсьє префекте, я був роззброєний, оскільки мої п'ять років служби вже давно скінчились.

— Але як містер Космо Морнінгтон міг назвати вас своїм спадкоємцем, якщо на момент складання заповіту ви вже чотири роки як зникли безвісти?

— Ми з Космо листувались.

— Он як?

— Авжеж, і я писав йому, що скоро втечу і повернусь у Париж.

— Але яким чином?.. Де ви були? І як вам це вдалося?..

Дон Луїс посміхнувся й нічого не відповів.

— То все ж таки ви Монте-Крісто, — зронив мсьє Демальйон, — загадковий Монте-Крісто...

— Нехай буде Монте-Крісто, якщо хочете, мсьє префекте. Таємниця мого полону, моєї втечі, словом, усього мого життя під час війни, справді доволі загадкова. Можливо, вам колись буде цікаво її розгадати. Я прошу про невеликий кредит довіри.

Запанувала тиша. Мсьє Демальйон знов поглянув на цю особливу постать і не втримався, щоб не зауважити, ніби підкоряючись асоціації ідей, про які він сам не знав:

— Ще одне слово... останнє. Чому товариші по зброї дали вам це дивне прізвисько — Арсен Люпен? Це був натяк на вашу зухвалість і фізичну силу?

— Було ще дещо, мсьє префекте: я виявив дуже загадкову крадіжку, деякі, здавалося б, незрозумілі деталі котрої дозволили мені

встановити особу злочинця.

— Отже, ви відчуваєте такі речі?

— Аякже, мсьє префекте, у мене є певні здібності, які мав нагоду декілька разів застосувати в Африці. Звідси й моє прізвище Арсен Люпен, про яке багато торочили в той час, після його смерті.

— Згадана крадіжка була настільки важливою?

— До певної міри так, вона завдавала шкоди саме Космо Морнінгтону, який тоді жив у провінції Оран. Там і виникли наші стосунки.

Знов запанувала тиша, і дон Луїс додав:

— Бідолашний Космо!.. Ця пригода дала йому непохитну впевненість у моїх невеличких талантах поліціанта. Він завжди казав мені: «Перенно, якщо мене вб'ють (у його свідомості була тверда думка, що він помре насильницькою смертю), якщо мене вб'ють, заприсягнись мені, що притягнеш убивцю до відповідальності».

— Його передчуття не виправдались, — сказав префект поліції. — Космо Морнінгтон не був убитий.

— Ось що заводить вас в оману, мсьє префекте, — заявив дон Луїс.

Мсьє Демальйон зойкнув:

— Що?! Що ви сказали? Космо Морнінгтон...

— Я кажу, що Космо Морнінгтон помер не від того, що йому невдало зробили ін'єкцію, як прийнято вважати, він помер насильницькою смертю, як і боявся.

— Але ваше твердження не має під собою жодних підстав.

— Має, і цілком реальні, мсьє префекте.

— Ви були там? Ви щось знаєте?

— Минулого місяця мене тут не було. Я навіть зізнаюся, що коли приїхав у Париж, не читаючи регулярно газет, то не знав про смерть Космо. Це ви, мсьє префекте, сказали мені про це щойно.

— У такому разі, мсьє, ви можете знати тільки те, що знаю я, і ви повинні довіритись висновкам лікаря.

— Шкодую про це, однак цих свідчень недостатньо.

— Але, мсьє, як ви можете робити такі звинувачення? Маєте якісь докази?

— Атож.

— Які саме?

— Ваші слова, мсьє префекте.

— Мої слова?

— Авжеж, мсьє префекте. Ви сказали, що, по-перше, Космо Морнінгтон був лікарем і практикував із великою майстерністю, а по-друге, що він зробив собі ін'єкцію, яка, можливо, була зроблена неправильно, викликала смертельне запалення й убила його за декілька годин.

— Так.

— Що ж, мсьє префекте, можу запевнити вас, що людина, яка практикує медицину з великою майстерністю і лікує пацієнтів так, як це робив Космо Морнінгтон, не може зробити собі ін'єкцію, не вживши усіх необхідних антисептичних заходів. Я бачив Космо за роботою і знаю, як він це робив.

— І що?

— Лікар виписав довідку, як роблять усі лікарі, коли якась зачіпка не викликає у них підозр.

— А що ви думаєте?..

— Мсьє Лепертюї, — запитав Перенна, звертаючись до нотаря, — коли вас викликали до смертного ложа мсьє Морнінгтона, ви не помітили нічого незвичайного?

— Ні, нічого. Містер Морнінгтон упав у кому.

— Вельми дивно, — зауважив дон Луїс, — що ін'єкція, якою б поганою вона не була, дала такі швидкі результати. Йому не було боляче?

— Ні... точніше, так... так, я пам'ятаю, на обличчі були брунатні плями, яких я не бачив раніше.

— Брунатні плями? Це підтверджує мою гіпотезу! Космо Морнінгтона отруїли.

— Але як? — вигукнув префект.

— Якоюсь речовиною, введеною в одну з ампул гліцерофосфату або в шприц, яким користувався пацієнт.

— А як же лікар? — поцікавився мсьє Демальйон.

— Мсьє Лепертюї, — продовжив Перенна, — ви сказали лікарю про ці брунатні плями?

— Аякже, однак йому було байдуже.

— Це був його постійний лікар?

— Ні, його постійний лікар, доктор Пужоль, мій приятель, який відправив мене до нього як нотаря, нездужав. Той, кого я бачив біля його смертного ложа, мабуть, був місцевим лікарем.

— Ось його ім'я й адреса, — сказав префект поліції, переглянувши довідку у справі. — Доктор Беллавуан, 14, вулиця д'Асторг.

— У вас є довідник лікарів, мсьє префекте?

Мсьє Демальйон розгорнув телефонну книгу і погортав її. За мить сказав:

— Немає ніякого лікаря Беллавуана, і жоден лікар не живе на вулиці д'Асторг, 14.

Після цієї заяви настала тривала мовчанка. Секретар посольства і перуанський аташе стежили за розмовою з пристрасною цікавістю. Командувач д'Астріньяк схвально кивав головою: для нього Перенна не міг помилятися.

Префект поліції зізнався:

— Вочевидь... тут є сукупність обставин... доволі неоднозначних... Ці брунатні плями... цей лікар... Це справа, яку треба розслідувати...

І, немов наперекір собі, спитав у дона Луїса Перенни:

— То ви вважаєте, що є зв'язок між можливим злочином... і заповітом мсьє Морнінгтона?

— Не знаю, мсьє префекте. Або ми повинні припустити, що хтось знав про заповіт. Як вважаєте, мсьє Лепертюї?

— Я так не думаю, адже мсьє Морнінгтон, здається, діяв дуже обачно.

— І неприпустимо, щоб у вашому офісі могла бути допущена необережність, чи не так?

— Ким? Я сам складав цей заповіт, і тільки у мене є ключ від сейфу, в який я щовечора кладу такі важливі документи.

— Чи не зламували цей сейф? Чи не було у вашому кабінеті крадіжки зі зломом?

— Ні.

— Ви бачили Космо Морнінгтона вранці?

— Авжеж, у п'ятницю вранці.

— Що ви робили зі заповітом до вечора, коли поклали його в сейф?

— Здається, поклав його в шухляду свого столу.

— І ця шухляда не була відкрита силою?

Мсьє Лепертюї виглядав приголомшеним і нічого не відповів.

— Отже? — продовжив Перенна.

— Ну... так... я пригадую... здається, щось таке було... того дня, тієї п'ятниці.

— Ви певні?

— Так. Коли я повернувся після обіду, то побачив, що шухляда не замкнена. А я ж замкнув її, без тіні сумніву. Тоді я надав цьому інциденту лише відносного значення. Однак тепер розумію... розумію...

Так поступово підтвердилися всі гіпотези, які виклав дон Луїс Перенна, гіпотези, що ґрунтуються, щоправда, на небагатьох зачіпках, але в яких був наявний передусім елемент інтуїції і передбачення, воістину дивовижний для людини, яка не була свідком жодної з подій, які він так майстерно пов'язував між собою.

— Ми не забаримося, мсьє, — пообіцяв префект поліції, — перевірити ваші твердження, які, погодьтеся, трохи безсистемні, за допомогою ретельніших свідчень одного з моїх агентів, якого я призначив відповідальним за цю справу... і який повинен бути тут.

— Чи стосуються його свідчення спадкоємців Космо Морнінгтона? — спитав нотар.

— Так, авжеж, позавчора він зателефонував мені і сказав, що зібрав усю інформацію, а також про самі пункти, за якими... Але послухайте... Пригадую, що він розмовляв із моїм секретарем про злочин, скоєний місяць тому з точністю до дня. Це було тоді, коли містер Космо Морнінгтон...

Мсьє Демальйон різко грюкнув по дзвіночку. Його особистий секретар прибіг негайно.

— Де інспектор Веро? — різко спитав префект поліції.

— Він іще не повернувся.

— Шукайте його! Приведіть його сюди! Його треба знайти будь-що-будь і негайно.

І, звертаючись до дона Луїса Перенни:

— Минула година відтоді, як інспектор Веро прийшов сюди, не надто добре почувуючись і, здається, дуже схвилюваний, сказав, що за ним стежать, його переслідують. Він мав передати мені важливі свідчення

у справі Морнінгтона і попередити про два вбивства, які мають бути скоєні сьогодні ввечері унаслідок смерті Космо Морнінгтона.

— Йому було зле?

— Авжеж, і мене вразили його слова. Про всяк випадок він надав мені детальний звіт у справі. Цей звіт — ніщо інше, як чистий аркуш паперу. Ось цей аркуш і його конверт. А ось картонне пуделко, яке він також приніс, з плиткою шоколаду і слідами зубів на ній.

— Мсьє префекте, чи можу я оглянути ці предмети?

— Так, але нічим новим вони вас не здивують.

— Можливо...

Дон Луїс довго розглядав картонне пуделко і жовтий конверт із написом «Кафе дю Пон-Ньоф». Його слів чекали так, ніби вони могли пролити якесь несподіване світло. А він сказав просто:

— Почерк на конверті не такий, як на пуделку. Він менш чіткий, нерівний і явно імітований.

— Що доводить...

— Це доводить, мсьє префекте, що цей жовтий конверт — не від вашого інспектора. Припускаю, що після того, як він написав свій звіт на столику в «Кафе дю Пон-Ньоф» і запечатав його, він на мить відволікся, і йому підмінили конверт із тією ж адресою, але з чистим аркушем паперу.

— Припустімо! — сказав префект.

— Можливо, але я певен, мсьє префекте, що здогадки вашого інспектора небезпідставні: він справді перебуває під пильним наглядом, відкриття, зроблені ним щодо спадщини Морнінгтона, перешкоджають злочинним діям, і йому загрожує страшна небезпека.

— Йой!

— Ми повинні допомогти йому, мсьє префекте. Від початку цієї зустрічі я переконався, що ми маємо справу з певним процесом, який уже розпочався. Сподіваюся, що ще не надто пізно і припускаю, що ваш інспектор — не перша жертва.

— Е, мсьє! — вигукнув префект поліції. — Ви кажете все це з переконанням, яке мене захоплює, але цього недостатньо, щоб довести, що ваші побоювання небезпідставні. Повернення інспектора Веро буде найкращим доказом цього.

— Інспектор Веро не повернеться.

— Але чому?

— Тому що він уже повернувся. Судовий пристав бачив, як він повернувся.

— Судовий пристав несповна розуму. Якщо у вас немає інших доказів, окрім свідчень цього чоловіка...

— У мене є ще один, мсьє префекте, який інспектор Веро залишив тут... Ці декілька слів, майже нерозбірливих, які він нашкрябав у блокноті, ваш секретар не бачив, як він писав, та вони щойно потрапили до моєї уваги. Ось вони. Хіба це не доказ того, що він повернувся? Беззаперечний доказ!

Префект не приховував свого збентеження. Всі присутні були вкрай здивовані. Повернення секретаря лише посилило їхні побоювання. Ніхто не бачив інспектора Веро.

— Мсьє префекте, — сказав дон Луїс, — я наполягаю на допиті судового пристава.

І щойно судовий пристав увійшов, він звернувся до нього, випереджаючи мсьє Демальйона:

— Ви певні, що інспектор Веро заходив до цієї кімнати вдруге?

— Абсолютно певен.

— І він з неї не виходив?

— Абсолютно певен.

— І ви не відволікались ні на мить?

— Ні на мить!

Префект вигукнув:

— Якби інспектор Веро був тут, ми б знали!

— Він тут, мсьє префекте.

— Що?

— Вибачте мою впертість, мсьє префекте, але я вважаю, що коли хтось заходить у кімнату і не виходить з неї, це означає, що він досі там.

— Тобто, він ховається? — запитав мсьє Демальйон, який дедалі більше дратувався.

— Ні, але, можливо, він непритомний... а може, й мертвий.

— Але де ж він? Якого біса!

— За цією ширмою.

— За цією ширмою нічого немає, там лише двері.

— А ці двері?

— Вони ведуть до вбиральні.

— Так-от, мсьє префекте, інспектор Веро, запаморочений, думаючи, що йде з вашого кабінету до вашого секретаря, впав у цьому туалеті.

Мсьє Демальйон кинувся до дверей, але за мить до того, як відчинити їх, відсахнувся. То був страх чи бажання уникнути впливу цього дивовижного чоловіка, який віддавав накази з такою владністю і, здавалось, керував самими подіями? Дон Луїс залишався незворушним, у позі, сповненій гідності.

— Не можу в це повірити, — визнав мсьє Демальйон.

— Мсьє префекте, нагадаю вам, що одкровення інспектора Веро можуть врятувати життя двом людям, які мають померти сьогодні ввечері. Ми не повинні марнувати ані хвилини.

Мсьє Демальйон стеноу плечима. Цей чоловік переконливо домінував над ним. Префект відчинив двері.

Він не ворухнувся, не заволав. А просто прошепотів:

— О, хіба це можливо?..

У блідому світлі, яке проникало крізь вікно з матовими шибками, вони побачили тіло чоловіка, яке лежало на підлозі.

— Інспектор... Інспектор Веро... — затинаючись, сказав судовий пристав.

За допомогою секретаря він зміг підняти тіло і посадити його на крісло в кабінеті.

Інспектор Веро був іще живий, але такий слабкий, що його серцебиття було ледве чутно. З кутика його рота стікала слина. Очі були невиразні. Однак деякі м'язи на його обличчі ворушилися, можливо, в результаті зусилля волі, яка продовжувала існувати, можна сказати, за межами життя.

Дон Луїс пробурмотів:

— Дивіться, мсьє префекте... брунатні плями...

Присутніх охопив той самий жах, вони почали тарабанити по дзвіночку, відчинили двері, волаючи про допомогу.

— Лікаря! — наказав мсьє Демальйон. — Треба покликати лікаря... першого-ліпшого, і священника... Ми не можемо залишити цього чоловіка...

Дон Луїс підняв руку, вимагаючи тиші.

— Уже нічого не можна вдіяти, — сказав він, — тож використаймо ці останні кілька хвилин... Дозвольте мені, мсьє префекте?

Він нахилився над умирущим, притулив його голову до спинки крісла і дуже тихим голосом прошепотів:

— Веро, з вами розмовляє префект. Ми хотіли б отримати інформацію про те, що відбудеться сьогодні ввечері. Веро, ви мене чуєте? Якщо чуєте, заплющте очі.

Повіки опустились. Та чи не було це випадковістю? Дон Луїс продовжив:

— Ви знайшли спадкоємців сестер Руссель, ми це знаємо, і двом із цих спадкоємців загрожує смерть... Подвійний злочин має бути скоєний сьогодні вночі. Але імена цих спадкоємців, які, ймовірно, вже не мають прізвища Руссель, нам невідомі. Ви повинні назвати їх нам. Слухайте уважно: ви написали на блокноті три літери, які, здається, утворюють склад ФАУ... Я не помиляюсь? Це початок імені? Яка літера йде за цими трьома?.. Б?.. С?

Але на блідому обличчі інспектора нічого не ворухнулось. Голова його важко впала на груди. Він зітхнув два-три рази, його трусила пропасниця, а потім він перестав ворухнитись.

Веро був мертвий.

Розділ другий.

Людина, яка має померти

Трагічна сцена розгорталася з такою швидкістю, що присутні на мить затремтіли. Нотаріус перехрестився і став на коліна. Префект пробурмотів:

— Бідолашний Веро... хороший чоловік, який думав лише про службу, лише про обов'язок... Замість того, щоб прийняти якісь ліки, і хтозна, можливо, ми могли б його врятувати, він повернувся сюди в надії передати свою таємницю. Бідолашний Веро...

— Дружина? Діти? — занепокоєно запитав дон Луїс.

— Дружина і троє дітей, — відповів префект.

— Я подбаю про них, — просто пообіцяв дон Луїс.

Потім привели лікаря, мсьє Демальйон наказав перенести тіло в сусідню кімнату, відвів лікаря набік і сказав йому:

— Немає сумнівів у тому, що інспектор Веро був отруєний. Погляньте на його зап'ястя, і ви побачите слід від проколу, оточений колом запалення.

— То його хтось вколов?

— Атож, шпилькою або пір'їнкою, і не так сильно, як можна було б очікувати, бо смерть настала аж через декілька годин після того.

Судові пристави забрали тіло, і незабаром у кабінеті префекта залишились усього п'ятеро людей, яких він туди покликав.

Секретар американського посольства і перуанський аташе, вважаючи свою присутність непотрібною, пішли, тепло привітавши дона Луїса Перенна з його передбачливістю.

Потім настала черга командувача д'Астріньяка, який із видимою прихильністю потиснув руку колишньому підлеглому. А мсьє Лепертюї та Перенна, домовившись про час передачі спадщини, вже збиралися йти, коли жваво увійшов мсьє Демальйон.

— А, ви ще тут, доне Луїсе Перенна... Тим краще!.. Мене вразила одна думка... Ті три літери, які ви вважали розшифрованими на блокноті... Ви певні, що вони містять склад «Фау»?..

— Гадаю, що так, мсьє префекте. Ось, хіба це не три літери Ф, А і У?.. І зверніть увагу на те, що літера Ф — велика. Це наводить мене

на думку про те, що цей склад є початком власного імені.

— Так, так, так, — погодився мсьє Демальйон. — Але найцікавіше те, що цей склад саме... Втім, зараз перевіримо...

Мсьє Демальйон похапцем переглянув кореспонденцію, яку передав йому секретар.

— А, ось! — вигукнув він, хапаючи лист. — Підпис... Ось... Як я і думав... Фаувіль... початковий склад той самий... Дивіться, просто Фаувіль, без імені... Лист, мабуть, написаний у мить гарячки... Немає ні дати, ні адреси... Рука тремтіла...

І мсьє Демальйон зачитав уголос:

«Мсьє префекте!

Над моєю головою і над головою мого сина нависла велика небезпека. Смерть швидко наближається. Сьогодні ввечері, або найпізніше завтра вранці, я матиму докази огидної змови, що нам загрожує. Прошу вашого дозволу принести їх вам уранці. Мені потрібен захист, прошу вас допомогти мені.

Щиро ваш і т. п.

Фаувіль»

— Жодних інших позначок? — запитав Перенна. — Жодного заголовка?

— Жодних, але це не помилка. Заяви інспектора Веро занадто чітко збігаються з цим відчайдушним закликком. Сьогодні ввечері мають бути вбиті мсьє Фаувіль і його син. І найжахливіше те, що прізвище Фаувіль дуже поширене, тож наші пошуки навряд чи увінчаються успіхом вчасно.

— Що! Мсьє префекте, але за будь-яку ціну...

— Звісно, за будь-яку ціну, і я підніму всіх на ноги. Але завважте, що ми не маємо ані найменшої зачіпки.

— Ах! — вигукнув дон Луїс, — це було б страшно. Ці двоє людей, які мають померти і яких ми не можемо врятувати. Мсьє префекте, благаю вас, візьміть на себе відповідальність за цю справу. З волі Космо Морнінгтона ви були залучені до неї з самого початку, і своїм авторитетом і досвідом надасте їй більш енергійного імпульсу.

— Це стосується Служби безпеки... Прокуратури... — заперечив мсьє Демальйон.

— Звісно, мсьє префекте. Але чи не вважаєте ви, що бувають випадки, коли керівник має право діяти одноосібно? Вибачте за мою наполегливість...

Не встиг він закінчити речення, як увійшов особистий секретар префекта з візитівкою в руці.

— Мсьє префекте, ця людина така наполеглива... Я завагався...

Мсьє Демальйон схопив візитівку і зойкнув від здивування та захоплення.

— Погляньте, мсьє, — звернувся він до Перенни, який прочитав:

«Іполит Фаувіль,

Інженер,

14, біс, бульвар Суше».

— Що ж, — сказав мсьє Демальйон, — добре, що всі ниточки цієї справи опинилися в моїх руках, і я маю дати їй лад, як ви, мсьє, бажаєте. До того ж, здається, що події обертаються на нашу користь. Якщо мсьє Фаувіль є одним із спадкоємців Руссель, завдання спроститься.

— У будь-якому разі, мсьє префекте, — заперечив нотар, — нагадаю: в одному з пунктів заповіту зазначено, що його не можна зачитувати протягом сорока восьми годин. Отже, мсьє Фаувіля ще не мали поінформувати...

Двері офісу різко відчинились, увійшов чоловік і відштовхнув судового пристава.

Затинаючись, він промовив:

— Інспектор... Інспектор Веро? Він мертвий, так? Мені сказали...

— Так, мсьє, він мертвий.

— Я спізнився! Спізнився...

Він упав, стиснувши руки й заридав:

— Ох, негідники! Негідники!

Його голомоза голова була увінчана чолом, порізаним глибокими зморшками. Його підборіддя нервово посмикувалось, мочки вух натягувались. Це був дуже блідий чоловік років п'ятдесяти, зі запалими щоками і хворобливим виразом обличчя. З його очей котилися сльози.

Префект сказав йому:

— Про кого ви, мсьє? Про тих, хто вбив інспектора Веро? Чи не могли б ви указати на них, аби скерувати наше розслідування?..

Іполит Фаувіль кивнув.

— Ні, ні. Зараз це не допоможе... Моїх доказів буде недостатньо... Ні, це не допоможе.

Він підхопився і вибачився:

— Мсьє префекте, я потурбував вас без потреби... але хотів би знати... Сподівався, що інспектор Веро втік... Його свідчення, разом із моїми, були б безцінними. Та, може, він устиг вас попередити?

— Ні, він щось казав про сьогоднішній вечір... про сьогоднішню ніч...

Іполит Фаувіль засапався.

— Про сьогоднішній вечір! Але ні, ні, це неможливо, вони ще нічого не можуть мені вдіяти... Вони ще не готові.

— Інспектор Веро наполягав на тому, що подвійний злочин буде скоєно саме цієї ночі.

— Ні, мсьє префекте... Він помилявся... Я знаю, що він помилявся... Не раніше завтрашнього вечора. І ми заманимо їх у пастку... Ох, негідники...

Дон Луїс підійшов до нього і запитав:

— Вашу матір звали Ермелін Руссель, чи не так?

— Атож, Ермелін Руссель. Вона вже померла.

— І вона була із Сент-Етьєна?

— Авжеж... Але до чого всі ці запитання?

— Мсьє префект пояснить завтра... І ще одне.

Він відкрив картонне пуделко, залишене інспектором Веро.

— Ця шоколадка щось для вас означає? Ці відбитки?

— Де інспектор це знайшов?

Йому знов стало млосно, але ненадовго, бо одразу ж випростався і рвучким кроком поспішив до дверей.

— Я йду, мсьє префекте. Завтра вранці вам скажу... У мене будуть усі докази... і закон захистить мене... Я хворий, це правда, але, врешті-решт, я хочу жити!.. Я маю право на життя... і мій син теж... І ми будемо жити... Ох, негідники...

І він вибіг, схожий на п'яного.

Мсьє Демальйон поспішно підвівся.

— Я планую зібрати інформацію про оточення цього чоловіка... встановити стеження за його будинком. Я вже телефонував у Службу безпеки. Чекаю на когось, кому можна довіряти.

Дон Луїс зауважив:

— Мсьє префекте, благаю вас, дозвольте мені продовжити цю справу за вашим наказом. Заповіт Космо Морнінгтона робить це моїм обов'язком і, якщо можна так сказати, дає мені право це зробити. Вороги мсьє Фаувіля надзвичайно вправні й зухвалі. Я хочу мати честь бути сьогодні ввечері на варті, в його будинку, разом із ним.

Префект завагався. Як він міг не подумати про неабияку зацікавленість дона Луїса Перенна в тому, щоб жоден зі спадкоємців Морнінгтона не був знайдений, або принаймні, щоб вони не змогли стати між ним і мільйонами спадщини? Чи було це дивне бажання захистити Іполита Фаувіля від смерті, яка йому загрожувала, пов'язане зі шляхетним почуттям вдячності, з вищим уявленням про дружбу й обов'язок?

Кілька секунд мсьє Демальйон спостерігав за цим рішучим обличчям, за цими розумними очима, водночас іронічними й щирими, серйозними й усміхненими, але крізь них не можна було проникнути в таємничу загадковість цієї людини. Потім він покликав секретаря.

— Хтось приїхав зі Служби безпеки?

— Так, мсьє префекте, капрал Мазеру тут.

— Будь ласка, приведіть його.

Він звернувся до Перенни:

— Капрал Мазеру — один із наших найкращих агентів. Я взяв його на роботу одночасно з бідолашним Веро, коли мені був потрібен хтось винахідливий і активний. Він стане вам у пригоді.

Увійшов капрал Мазеру. Це був маленький, сухорлявий, міцний чолов'яга, з обвислими вусами, важкими повіками, сльозистими очима і довгим рівним волоссям, що надавало йому особливого меланхолійного вигляду. Префект звернувся до прибулого:

— Мазеру, ви, мабуть, уже знаєте про смерть вашого товариша Веро і про жорстокі обставини цієї смерті. Йдеться про помсту за нього та запобігання іншим злочинам. Мсьє, який знає цю справу досконально, надасть вам усі необхідні пояснення. Ви підете з ним, а завтра вранці доповісте мені.

Це означало дати дону Луїсу Перенні свободу дій і довіряти його ініціативі та передбачливості.

Останній вклонився.

— Дякую, мсьє префекте. Сподіваюсь, ви не пошкодуєте про довіру, яку готові мені надати.

І, попрощавшись із мсьє Демальйоном і мсьє Лепертюї, він пішов із капралом Мазеру.

На вулиці розповів Мазеру все, що знав. Той був дуже вражений професійними навиками свого супутника і був готовий віддати йому керівну роль у цій справі.

Спершу вони вирішили зайти в «Кафе дю Пон-Ньоф».

Там дізналися, що інспектор Веро, постійний відвідувач закладу, справді написав того ранку довгого листа. Й офіціант добре пам'ятав, що чоловік, який зайшов майже одночасно з інспектором і сидів із ним за одним столиком, також просив канцелярського приладдя і двічі просив жовті конверти.

— Саме так, — сказав Мазеру дону Луїсу. — Як ви й подумали, відбулась заміна.

Щодо опису, який надав офіціант, то він був достатньо чітким: високий, трохи згорблений чоловік із підстриженою каштановою борідкою, лорнет з черепахового панцира, що тримався на чорній шовковій шворці, і ціпок із чорного дерева зі срібним навершям у формі голови лебедя.

— З цим поліція може працювати, — визнав Мазеру.

Вони вже намірилися виходити з кафе, коли дон Луїс зупинив свого супутника.

— Хвильку.

— В чому справа?

— За нами стежили...

— За мною? Це не просто. І хто ж?

— Це не має значення. Я просто знаю це і хочу покінчити з цим якнайшвидше. Зачекайте тут. Я повернусь, і вам не буде нудно, обіцяю.

Він і справді повернувся за хвилину, з високим, струнким джентльменом, обличчя якого облямували бакенбарди.

Дон Луїс представив:

— Мсьє Мазеру, це мій приятель, мсьє Касерес, аташе перуанського посольства, який був присутній на зустрічі з префектом. Саме мсьє Касересу перуанський міністр доручив зібрати документи, що стосуються моєї особи.

І весело додав:

— Отже, шановний мсьє Касересе, ви шукали мене... Я так і думав, коли ми вийшли з префектури...

Перуанський аташе кивнув і вказав на капрала Мазеру. Перенна продовжив:

— Благаю вас... Нехай мсьє Мазеру не бентежить вас... Ви можете говорити при ньому... Він дуже стриманий... і до того ж, він знає все про цю справу.

Аташе мовчав. Перенна змусив його сісти навпроти себе.

— Кажіть прямо, мсьє Касересе. Це тема, до якої треба підходити без зайвих сентиментів, і я навіть не заперечую проти певної грубості мови. Не марнуйте час! Отже, вам потрібні гроші, правильно? Скільки?

Перуанець востаннє завагався, зиркнув на супутника дона Луїса, а потім, раптом зважившись, сказав глухим голосом:

— П'ятдесят тисяч франків!

— Хай вам грець! — вигукнув дон Луїс. — А ви жадібний! Що скажете, мсьє Мазеру? П'ятдесят тисяч франків — це великі гроші. Погляньмо, мій любий Касересе, і згадаймо. Кілька років тому, маючи честь познайомитися з вами в Алжирі, де ви були проїздом, я запитав вас, чи не могли б ви через три роки влаштувати для мене, з моїм прізвищем Перенна, іспано-перуанську особу, з незаперечними документами і поважними предками. Ви відповіли: «Так». Була встановлена ціна — двадцять тисяч франків. Минулого тижня, коли префект поліції попросив мене надати йому мої документи, я пішов до вас і дізнався, що ви керуєте розслідуванням мого походження. Ба більше, все вже було готове. З документами покійного Перенни, знатного іспано-перуанця, ви підготували для мене першокласний цивільний статус. Після узгодження того, що потрібно було сказати префекту поліції, я заплатив двадцять тисяч франків. Ми були квити. Чого ви ще хочете?

Перуанський аташе вже не виказував ані найменшого збентеження. Він поклав обидва лікті на стіл і тихо промовив:

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ